

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN

Medlemsblad
Nr. 2 2022 – Årgang 40

NUCLEAR
WEAPONS
ARE
ILLEGAL
-NUCLEARBAN
22.01.2022

EN TRYGGERE VERDEN
UTEN ATOMVÅPEN!

FN-møte om atomvåpen Verden møtes i Wien

40-ÅRSMARKERING

Leger mot atomvåpens historie

PRØVESPREGNINGER

Franske stillehavssynder

SVERIGE OG FINLAND

Medlemskap i NATO

REDAKSJONEN

Anja Lillegraven
Maja Fjellvær Thompson

DESIGN

VON Kommunikasjon

TRYKK

Fagtrykk Trondheim AS

FORSIDEFOTO

Seth Shelden

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN

c/o Sentralen
PB 183 Sentrum
0102 Oslo

Besøksadresse:
Sentralen
Øvre Slottsgate 3
0157 Oslo

STYRELEDER

Signe Flottorp

DAGLIG LEDER

Anja Lillegraven

Norske leger mot atomvåpen er del av den internasjonale legebevegelsen mot atomvåpen (International Physicians for the Prevention of Nuclear War, IPPNW), og partner i Den internasjonale kampanjen for å avskaffe atomvåpen (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, ICAN).

INNHold

- 3 Leder
- 4 Verden møtes i Wien
- 6 Franskmennens stillehavssynder
- 9 LO-konferanse
- 10 Ukraina
- 11 Appell
- 12 En livsfarlig normalisering
- 15 SV sikrer støtte
- 16 Finland i Nato
- 20 Sverige i Nato
- 22 Leger mot atomvåpen i media
- 24 Høylytt kamp mot atomvåpen
- 26 Ny daglig leder i Nei til atomvåpen
- 28 Jubileum og historiebok

Signe Flottorp

Styreleder Norske leger
mot atomvåpen

LEGER MOT ATOMVÅPEN 40 ÅR

Norske leger mot atomvåpen ble stiftet høsten 1982, og fyller 40 år i år. Vi håper mange av våre medlemmer vil delta når vi skal markere dette i forbindelse med årsmøtet 24. september 2022.

Kampen mot atomvåpen er dessverre minst like aktuell i dag som for 40 år siden. Krigen i Ukraina har tydeliggjort at atomvåpen ikke skaper fred og sikkerhet. Tvert imot kan atomvåpen øke risikoen for konflikt, og gjøre farlige situasjoner enda farligere. Putins trusler om bruk av atomvåpen er uakseptable. Også i den norske debatten har vi sett tendenser til å ufarliggjøre eller normalisere atomvåpen. Det må vi ta avstand fra. Dagens «små» og «taktiske» atomvåpen kan ha flere ganger så stor sprengkraft som Hiroshima-bomben. Tas atomvåpen først i bruk, øker faren for eskalering til atomkrig.

Trusler om bruk av atomvåpen er forbudt under FNs atomvåpenforbud. Så langt har 61 stater ratifisert forbudet, men foreløpig ingen av atomvåpenstatene, og heller ingen av Natos medlemsland. I Norge påstår regjeringen at vi ikke kan slutte oss til så lenge vi er medlem i Nato, men det er ingen juridiske forpliktelser som hindrer dette. Vi kan, også som medlem i Nato, slutte å legitimere trusler om bruk av masseødeleggingsvåpen. Det handler om politisk mot og vilje - verken mer eller mindre. Med all sannsynlighet vil snart våre naboland Sverige og Finland også bli Natomedlemmer. Kan det åpne opp nye muligheter for en nordisk allianse innad i Nato, som sier nei til atomvåpen?

Det er viktig at vi som leger og medisinstudenter fortsatt engasjerer oss i kampen for å avskaffe atomvåpen. Atomvåpnene er de verste av alle masseødeleggingsvåpen. Bruk av atomvåpen utgjør en eksistensiell trussel mot menneskeheten og planeten. Ved en atomkrig vil helsevesenet komme til kort. Det vil være umulig å gi helsehjelp til sårede soldater og sivile. Vi må forebygge det vi ikke kan behandle. Vi må vinne kampen mot atomvåpen. Atomvåpen må avskaffes før det er for seint.

Dette medlemsbladet er fullt av aktuelt stoff. Les, engasjer deg, og meld deg på årsmøtet og 40-årsmarkeringen 24. september.

Schönbrunn-palasset i Wien, en av byens mest besøkte severdigheter. Foto: Herbert Bieser, Pixabay.com

Statspartsmøte:

Et møte der statene som har sluttet seg til FNs atomvåpenforbud og dermed regnes som statsparter, møtes for å diskutere forbudet og sikre at partene opprettholder sine forpliktelser i traktaten, det gjelder både forbud og positive forpliktelser.

VERDEN MØTES I WIEN FOR Å DISK UTERE NEDRUSTNING OG AVSKAFFELSE AV ATOMVÅPEN

21. til 23. juni møtes verden i Wien for å diskutere nedrustning og avskaffelse av atomvåpen. Det første statspartsmøtet til FNs atomvåpenforbud kommer på et tidspunkt der faren for bruk av atomvåpen er høyere enn på lenge.

Tuva Krogh Widskjold
Koordinator for ICAN, Den internasjonale kampanjen for å avskaffe atomvåpen, i Norge.

Det haster å skape ny dynamikk i et fastlåst internasjonalt nedrustningsregime for å få til reell nedrustning. FNs atomvåpenforbud setter de humanitære konsekvensene av atomvåpen i sentrum. På møtet i juni skal statspartene bli enige om konkrete tiltak for å gjennomføre forpliktelser i FNs atomvåpenforbud. Blant temaene på agendaen er forpliktelsene til å yte hjelp til ofre for bruk og testing av atomvåpen (Artikkel 6), miljøutbedringer av forurensede områder (Artikkel 6) og til å universalisere forbudet (Artikkel 12). Statene skal

også diskutere noen av forbudets tekniske detaljer, for eksempel skal de sette en frist for total nedrustning av atomvåpen for atomvåpenstater som tilslutter seg forbudet (Artikkel 4).

Stater som ikke har ratifisert forbudet, som Norge, er invitert til å delta på møtet som observatører. Arbeiderpartiet og Senterpartiet bestemte allerede i Hurdalsplattformen at Norge skal delta som observatør. Jørn Osmundsen, Utenriksdepartementets spesialrepresentant for nedrustning, har fått det ærefulle oppdraget å representere Norge.

Også relevante FN-organer, internasjonale organisasjoner eller institusjoner, regionale organisasjoner, Den internasjonale Røde Kors-komiteen, Den internasjonale Røde Kors og Røde Halvmåne føderasjonen og frivillige organisasjoner kan delta som observatører på møtet.

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN OG ICAN NORGE ER GODT REPRESENTERT

Norske leger mot atomvåpen skal delta både med styremedlemmer og som del av delegasjonen til ICAN Norge, som i tillegg til Norske leger mot atomvåpen består av representanter fra ungdomspartiene og Nei til Atomvåpen.

I Wien skal vi vise norske myndigheter at vi følger med på hva de gjør, og at vi forventer at Norge deltar som en konstruktiv aktør. Norge skal både observere statspartsmøtet og delta på en konferanse om de humanitære konsekvensene av atomvåpen arrangert av Østerrike i forkant av statspartsmøtet. Den humanitære konferansen er et godt utgangspunkt for møtet.

Kunnskapen vi har om de forferdelige lidelsene for ofre for bruk av atomvåpen og prøvesprengninger, viser oss det akutte behovet for å stigmatisere, forby og avskaffe atomvåpen.

Utover statspartsmøtet og den humanitære konferansen arrangerer ICAN internasjonalt et sivilsamfunnsforum, og en rekke sivilsamfunnsaktører har planlagt markeringer og seminarer. Det er duket for en uke der vi står sammen på tvers av grenser, posisjoner, religion og politisk ståsted for å sette fokus på og finne løsninger for den akutte, eksistensielle trusselen fra atomvåpen.

Russlands invasjon av, og krigføring i, Ukraina viser at atomvåpen ikke skaper fred, stabilitet og sikkerhet, men er et verktøy for terror og utpressing. Vi trenger en realistisk plan for å avskaffe verdens atomvåpen, og det er på tide at Norge blir med på denne planen. Derfor møtes vi i Wien.

Statsraad Lehmkuhl er godt i gang med Stillehavsetappen av One Ocean expedition, den 20 måneder lange ekspedisjonen hvor formålet er å fremme havets betydning for bærekraftig utvikling i verden. Foto: Malin Kvamme. →

FRANSKMENNENES SYNDER I STILLEHAVET

I tretti år prøvesprengte den franske staten atomvåpen på Mururoa og Fatafunga, to ubebodde stillehavsatoller. En rapport fra i fjor viser at stråledosene innbyggerne i Fransk Polynesia ble utsatt for har vært kraftig undervurdert.

Statsraad Lehmkuhl er godt i gang med Stillehavsetappen av One Ocean expedition, den 20 måneder lange ekspedisjonen hvor formålet er å fremme havets betydning for bærekraftig utvikling i verden. Som skipslege på en av etappene på seilasen er min oppgave å ivareta mannskap og medseileres helse ombord samt å reflektere over de ulike helse-, miljø- og bærekraftsutfordringer vi møter på turen. Og i Stillehavet er det flere. Én av dem har med atomvåpen å gjøre.

I mild passatvind seiler vi vestover fra Chile mot Tahiti, like nord for Mururoa og Fangataufa der Frankrike fra 1966 til 1996 utførte kjernefysiske prøvesprengninger. I alt 41 av disse ble utført i atmosfæren og førte til spredning av radioaktivt nedfall over en rekke av øyene i Stillehavet. Frankrike hadde fram til 1965 prøvesprengt atomvåpnene sine i Algerie, men etter landets uavhengighet måtte de se seg om etter et annet sted å sprengte bomber. Valget falt på Mururoa og Fangataufa i Stillehavet, to helt ubebodde atoller eller koralløyer, definert som oversjøisk fransk land.

Marianne Aanerud
Skipslege, førsteamanuensis ved UiB, overlege ved Lungeavdelingen, HelseBergen, samt medlem i Norske leger mot atomvåpen

Stråledosene og omfanget av skadene prøvesprengningene hadde påført befolkningen ble i flere tiår ansett som helt ubetydelige. De vitenskapelige artiklene konkluderte med at det kanskje var litt mer skjoldbruskkjertelkreft blant beboerne på øyene, men det kunne neppe tilskrives prøvesprengningene. Men i 2021 gjennomgikk journalister og forskere fra Princeton University tidligere hemmeligholdte militærarkiver fra Frankrike og meteorologiske data (ref the Mururoa files). Forskerne simulerte atomsopper og spredningsmønstre og fant ut at atomforurensningen i Fransk Polynesia var kraftig undervurdert, og at den var fra 2 til 10 ganger høyere enn først antatt. Den franske staten hadde feilberegnet spredningen i forbindelse med sprengningene, hemmeligholdt skaderapporter og dysset ned omfanget av skadene i etterkant. Lokalbefolkningen ble ikke advart og fikk ikke anledning til å beskytte seg mot strålingen.

Franske offentlige ansatte ble til en viss grad beskyttet. En fransk minister som besøkte øya Gamier i 1966 ble evakuert like før atomnedfallet traff øya og franske utsendinger som skulle overvåke strålingen fikk utdelt drikkevann på flaske. Mange av øybeboerne derimot, hadde regnvann som eneste drikkevannskilde,

Marianne Aanerud er skipslege på Puerto Montt – Tahiti, One Ocean Expedition. Foto: Malin Kvamme.

FNs ATOMVÅPENFORBUD OG OFRE ETTER PRØVESPRENGINGER

Utover å forby atomvåpen, innebærer FNs atomvåpenforbud positive forpliktelser for statsparter til å motta og gi ofre for bruk og testing av atomvåpen hjelp, og til miljøutbedringer i områder som er forurenset av bruk og testing av atomvåpen. FNs atomvåpenforbud bidrar til å sikre at berørte lokalsamfunn får den hjelpen de trenger.

På det første statspartsmøtet i Wien i juni, skal statene som har sluttet seg til atomvåpenforbudet diskutere hvordan denne hjelpen skal utøves i praksis.

uten at noen advarte mot å drikke dette eller besørget alternativt drikkevann. Grønnsakene som ble dyrket på øyene var også en kilde til radioaktiv stråling, men dette tok ikke franske myndigheter med i utregningen av stråledosene. I de samme utregningsmodellene skilte de ikke mellom hvordan barn og voksne blir påvirket av radioaktiv stråling, så stråledosene til barn ble kraftig undervurdert.

Rapporten fra 2021 beregnet at ca 110 000 mennesker, hele 90% av Fransk Polynesiens befolkning ble utsatt for stråling over anbefalt terskel (1 mSv/år) som følge av prøvesprengningene. Strålingen gir økt risiko for skjoldbruskkjertelkreft, men risiko for bryst- og lungekreft øker også. Hvert år er det anslått at 350 nye tilfeller av kreft kan tilskrives radioaktiv stråling i Fransk Polynesia, og det totale antall krefttilfeller oppstått etter prøvesprengningene er beregnet til å være 10 000.

Historien om franskmennenes prøvesprengninger

i Fransk Polynesia er viktig. Det er tankevekkende at en av Norges allierte i NATO har påført sivil befolkning sykdom gjennom utvikling av våpen vi også beskyttes av. Selv om atomvåpen bare er brukt i krig to ganger i historien, og det for 75 år siden, har utviklingen av de ubrukte våpnene kostet menneskelig helse på grunn av radioaktive utslipp i forbindelse med prøvesprengninger.

Den norske regjeringen har nettopp kuttet i støtten til organisasjoner som jobber for kjernefysisk nedrustning og avspenning og det bare et par måneder etter at foreldre til barn under 16 år har samtykket til at skoler og barnehager kan dele ut jodtabletter i tilfelle atomulykker. Nedrustning og avspenning er høyaktuelt.

LO MED HISTORISK VEDTAK MOT ATOMVÅPEN

Foto: Hanna Alice Johnsen, LO

3. juni vedtok LO at de vil arbeide for at Norge signerer og ratifiserer det internasjonale forbudet mot atomvåpen.

LO sender med dette et tydelig signal til regjeringen om at Norge må styrke innsatsen for kjernefysisk nedrustning og støtte FNs atomvåpenforbud. Vedtaket gjenspeiler folkets vilje: 4 av 5 ønsker at atomvåpen skal være forbudt.

LO vil:

- At Norge, sammen med de andre nordiske landene, må arbeide for at NATO integrerer FN-traktaten som forbyr atomvåpen i alliansens nedrustningsstrategi.
- Arbeide for at Norge jobber for et internasjonalt forbud mot atomvåpen og avskaffelse av biologiske og kjemiske våpen, og signerer og ratifiserer det internasjonale forbudet mot atomvåpen.

Forrige gang LO-kongressen ble arrangert, i 2017, ble det også vedtatt støtte til et internasjonalt forbud mot atomvåpen, men dette var før FNs atomvåpenforbud var vedtatt. Dette er altså første gangen LO-kongressen har hatt mulighet til å vedta støtte i sitt handlingsprogram til traktaten som forbyr atomvåpen, som trådte i kraft og ble internasjonal lov i januar 2021.

FNs atomvåpenforbud er drevet frem av en rekke organisasjoner, stater, og mennesker som har organisert

seg for å si et tydelig nei til atomvåpen. Fagbevegelsen har lenge hatt en viktig og tydelig stemme i kampen mot atomvåpen, en kamp mot maktstrukturer som tar en sikkerhetsstrategi som baserer seg på massedrap av sivile for gitt.

På Stortinget har Venstre, Rødt, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig folkeparti og Miljøpartiet de Grønne vedtatt at de ønsker at Norge skal signere FNs atomvåpenforbud. Arbeiderpartiet har vedtatt at det bør være et mål på sikt. 67 kommuner har nå blitt en del av appellen som oppfordrer regjeringen til å bli del av atomvåpenforbudet. 8 av 10 nordmenn mener at atomvåpen bør være forbudt. LOs vedtak er enda en bekreftelse på at det er stor støtte til å avskaffe atomvåpen i Norge.

Mennesker lever under en eksistensiell trussel som det er mulig å gjøre noe med, og LO, sammen med flertallet av den norske befolkning, har et ønske om å gjøre noe med det. Det bør ikke være kontroversielt å forby verdens verste masseødeleggende våpen. Regjeringen har nå mulighet til å følge LOs eksempel og ta reelle skritt mot total nedrustning av atomvåpen.

KRIGEN I UKRAINA

APPELL: STANS KRIGEN I UKRAINA OG UNNGÅ KJERNEFYSISK ESKALERING

Teksten ble først publisert på Nettavisen den 24.03.22. Appellen er signert av Den norske legeforening, Folkehelseforeningen, Norske leger mot atomvåpen, Norsk medisinstudentforening, Norsk Sykepleierforbund, NSF Student og Yngre legers forening.

Leger mot atomvåpen fordømmer på det sterkeste Russlands invasjon av Ukraina og Putins trusler om bruk av atomvåpen.

Maja Fjellvær Thompson
Rådgiver, Norske leger mot atomvåpen

Demonstrasjon mot krigen i Ukraina.
Foto: Matti, Pexels.com.

Krigen i Ukraina har allerede hatt enorme konsekvenser for sivilbefolkningen. I tillegg til den brutale angrepskrigen, er det ytterligere en dimensjon som gjør Russlands angrep enda farligere: atomvåpen. Skulle atomvåpen bli brukt, snakker vi om en katastrofe av ukjente dimensjoner.

I midten av februar gjennomførte Russland en strategisk atomvåpenøvelse hvor de øvde på å slippe masseødeleggersvåpen på sivile ved bruk av interkontinentale ballistiske missiler, ubåtavfyrte missiler og bombefly. Vladimir Putins uttalelse 24. februar er også bekymringsfull: «Uansett hvem som prøver å stå i veien for oss... Russland vil reagere umiddelbart, med konsekvenser dere aldri har opplevd i historien. Vi er forberedt på ethvert utfall». Vi tolker dette som en dårlig tilslørt trussel om bruk av atomvåpen. 28. februar 2022, fire dager etter invasjonen av Ukraina, forhøyet Russland beredskapen på atomvåpenarsenalet sitt.

Dessverre viser krigen i Ukraina det vi og mange med oss i lang tid har advart om: atomvåpen er en helt reell trussel. Atomvåpen bringer ikke fred og stabilitet slik noen påstår, men gjør farlige situasjoner enda farligere.

Leger og helsepersonell har en viktig stemme i kampen mot atomvåpen. Derfor er vi takknemlige for at norske helsefaglige organisasjoner står sammen i å fordømme krigen og trusler om atomvåpenbruk, og støtter FNs atomvåpenforbud.

Vi representerer leger, sykepleiere, medisin- og sykepleierstudenter og folkehelsearbeidere i Norge. Vi oppfordrer til umiddelbar våpenhvile, tilbaketrekking av alle invasjons- og okkupasjonsstyrker, og en raskt fremforhandlet slutt på krigen i Ukraina.

Vi må stoppe den faretruende og økende risikoen for kjernefysisk eskalering og forhindre atomkrig ved snarest mulig å avskaffe atomvåpen.

EN VOKSENDE HUMANITÆR KATASTROFE

Krigen har sluppet løs en voksende humanitær katastrofe. Sivile lider mest i krig, både umiddelbart og ved de langvarige skadene som krigen forårsaker.

Vi er svært uroet over de pålitelige rapportene om angrep på helsepersonell og sykehus i Ukraina. Slike angrep er overgrep mot vår felles humanitet. Forpliktelsen til å beskytte helsepersonell og helseinstitusjoner er nedfelt i Genèvekonvensjonene og internasjonal rett som er akseptert av alle stater. Vi insisterer på at alle parter i konflikten må respektere helsepersonells nøytralitet, for at helsepersonell kan etterleve den grunnleggende yrkesetiske forpliktelsen det er å beskytte liv og gi behandling og omsorg til alle etter behov, uten frykt og uten å favorisere. Enhver som er skadet og hjelpetrengende må få tilgang til helsehjelp.

Hver enkelt av Ukrainas 15 atomreaktorer som fortsatt er i drift, og det radioaktive avfallet som lagres nær disse, inneholder store mengder ekstremt farlig og langlivet radioaktivt materiale.

Direkte angrep, cyberangrep eller fysisk skade som rammer driften av atomreaktorene, som forstyrrer

i tilgangen på strøm og vann til kjøling av reaktorer og avfallsdammer, medfører fare for branner og eksplosjoner som kan resultere i en radioaktiv katastrofe i hele Eurasia. Alle parter må sørge for at de kjernefysiske anleggene kan driftes på en trygg måte, og slike anlegg må ikke være mål for krigshandlinger.

ENESTE MÅTEN Å FOREBYGGE PÅ

Som Verdens helseorganisasjon har uttalt, utgjør atomvåpen den største umiddelbare risikoen for menneskelig helse og velferd. De er klargjort for å slippe løs en siste epidemi som vi ikke har noen effektiv behandling mot.

Russiske og andre statsledere med atomvåpen bekreftet så sent som i januar at en atomkrig ikke kan vinnes og aldri må utkjempes. Selv en begrenset atomkrig i én region kan bli en global katastrofe. Russland og NATO må eksplisitt gi avkall på bruk av atomvåpen i den pågående krigen i Ukraina.

Til syvende og sist kan vi bare forebygge en slik katastrofe ved å avskaffe atomvåpen. Alle stater bør derfor slutte seg til FN-traktaten om forbud mot atomvåpen.

*Lill Sverresdatter Larsen, forbundsleder i Norsk sykepleierforbund
Edel Marlén Taraldsen, leder i NSF Student
Anne-Karin Rime, president i Den norske legeforening
Maja Elisabeth Mikkelsen, leder i Norsk medisinstudentforening
Jorid Grimeland, styreleder i Folkehelseforeningen
Signe Flottorp, styreleder i Norske leger mot atomvåpen
Kristin Kornelia Utne, styreleder i Yngre legers forening*

← Atomvåpen er i strid med internasjonal humanitærrett, som forbyr våpen som ikke skiller mellom sivile og stridende og som medfører uforholdsmessig skade.
Foto: Maria Oswalt, Unsplash.com.

EN LIVSFARLIG NORMALISERING

Vi må aldri undervurdere konsekvensene av atomvåpen – selv når de kalles «begrensede» og «taktiske».

Tuva Krogh Wid skjold
Koordinator for ICAN, Den internasjonale kampanjen for å avskaffe atomvåpen, i Norge.

I avisspaltene (og på Twitter) nevnes ordet atomvåpen oftere enn på flere tiår. Jeg er glad for at den eksistensielle trusselen atomvåpen utgjør får spalteplass, men frykter konsekvensene av hvordan atomvåpen normaliseres.

De siste måneden har vi kunnet lese at taktiske atomvåpen er «mindre», har «beskjeden sprengkraft», «begrenset rekkevidde» og «kun bli anvendt mot militære mål i umiddelbar nærhet». Vi har kunnet lese at annet militært materiell kan «forårsake like store ødeleggelser som taktiske atomvåpen».

Dette er en skremmende måte å omtale våpen som kan ha mange ganger så stor sprengkraft som bombene USA brukte mot Hiroshima og Nagasaki. De to bombene drepte over 210.000 mennesker før 1945 var omme. Fokuset på størrelse, type kjernefysiske våpen og hvilke type våpen som kunne være mest effektive er feilslått, det normaliserer atomvåpen – verdens verste masseødeleggersvåpen.

Atomvåpen kan ikke brukes i tråd med folkeretten. Våpenet er i strid med internasjonal humanitærrett, som forbyr våpen som ikke skiller mellom sivile og stridende og som medfører uforholdsmessig skade.

De etiske aspektene ved besittelse og trusler om bruk av et masseødeleggersvåpen laget for å knuse byer og drepe sivile, burde i seg selv være nok til at våre folkevalgte tok avstand fra atomvåpen og ble med det store flertallet av FNs stater i deres innsats for å forby og stigmatisere disse våpnene. Det er det tydeligvis ikke.

Debatten domineres av en blind tro på at avskrekking fungerer til enhver tid og i all framtid. At statsledere som Vladimir Putin, Kim Jong-un og Narendra Modi vil ta rasjonelle valg selv når de er presset opp i et hjørne. At misforståelser og teknologiske eller menneskelige feil aldri vil føre til bruk av atomvåpen, selv om historien viser at vi har vært svært nære en rekke ganger.

En dag tar atomflaksen slutt. Resultatet kan være hundretusener av døde. Beregninger viser at en 100 kilotonns atombombe over Moskva umiddelbart kan ta over 250.000 menneskeliv og skade rundt 1,1 millioner. En like stor bombe over Paris, kan føre til over 520.000 umiddelbare dødsfall og nesten 1,4 millioner skadde. Mange av sykehusene vil jevnnes med jorden, infrastrukturen bli totalt ødelagt og helsearbeidere vil være blant de omkomne og skadde.

Dette er konsekvensene av ett enkelt atomvåpen. Ett. En atomkrig kan utslutte sivilisasjonen slik vi kjenner den. Beregninger viser at selv en såkalt «begrenset atomkrig» mellom India og Pakistan kan føre til 125 millioner umiddelbare dødsfall. På grunn av brannene eksplosjonene resulterer i, vil store mengder sot stenge for sollyset og verden vil oppleve raske temperaturfall som igjen vil gi ødelagte avlinger og en hungersnød der to milliarder mennesker kan sulte.

Det er vanskelig å snakke om atomvåpen uten å tegne et bilde av dommedag, men det er dette atomvåpen er; et grusomt våpen som skaper død og forferdelige humanitære lidelser. Et våpen det er umulig å ha

Foto: Jon Sadler, ICAN.

Atomvåpen sikrer ikke fred og stabilitet, men gjør spente situasjoner enda farligere.

beredskap for, der ingen vil kunne gi tilstrekkelig hjelp ved bruk. Ødeleggelsene vil være for store og strålingsfaren for høy. Vi må tørre å se konsekvensene i øynene for å sikre at vi faktisk innfører nødvendige tiltak for at ingen noen gang skal måtte oppleve det innbyggerne i Hiroshima og Nagasaki gjorde da USA bombet dem med atomvåpen i 1945.

Vi skal ikke la Russland skremme oss til taushet eller skremme oss fra å hjelpe Ukraina. Men vi må kunne ta et oppgjør med hvordan politikken vi har ført har skjermet atomvåpenstatene for press om nedrustning og derfor vært med på å gjøre det mulig å bedrive kjernefysisk utpressing slik Putin nå gjør.

Vi kan ikke godta et system der vi basere vår sikkerhet på enkeltlederes velvilje, enten de heter Vladimir Putin eller Xi Jinping. Om to år er det kanskje igjen Donald Trump vi aksepterer at har muligheten til å utsette byer på minutter.

Atomvåpen er utviklet av mennesker, og vi mennesker kan velge å avskaffe atomvåpen. Atomvåpen er ikke en magisk tryllestav som gjør stater uangripelige. Flere tusen amerikanske atomvåpen beskyttet ikke

USA mot terrorangrepet 11. september. Selv om Storbritannia har atomvåpen ble det britiske oversjøiske territoriet, Falklandsøyene, invadert av argentinske tropper i 1982, og Egypt og Syria angrep israelske styrker på Sinaihalvøya og Golanhøyene til tross for israelske atomvåpen. India og Pakistan har hatt flere voldelige sammenstøt til tross for at begge er sider har atomvåpen.

Atomvåpen sikrer ikke fred og stabilitet, men gjør spente situasjoner enda farligere.

Russlands trusler om atomvåpen er forbudt under FNs atomvåpenforbud. Et forbud Norge ikke har signert. I juni møtes statene som er med i forbudet i FN i Wien i Østerrike for å diskutere nedrustning. Regjeringen har lovet de skal delta, men enda ikke meldt seg på. Dette er ikke tiden for å somle eller være tvetydig i støtten til initiativer som fordømmer masseødeleggelsesvåpen.

Det er ganske absurd at vi fortsatt ikke har gjort det, men det er enda ikke for sent. Norge må ta avstand fra atomvåpen.

Teksten ble først trykket i Klassekampen den 6. mai 2022.

SV SIKRER PENGER TIL NEDRUSTNINGSARBEIDET

I en tid der risikoen for atomkrig er større enn på lenge, har flere organisasjoner som jobber med nedrustning stått i fare for å måtte nedskalere eller legge ned. Nå sikrer SV fortsatt arbeid for nedrustning i Norge.

I statsbudsjettet for 2022 tredoblet regjeringen potten som nedrustningsorganisasjoner kan søke penger fra. Likevel fikk de norske organisasjonene, inkludert Norske leger mot atomvåpen og ICAN Norge, kraftige kutt i støtten da søknadene ble behandlet av Utenriksdepartementet. ICAN Norge fikk så stort kutt at det ville være umulig å videreføre arbeidet. Norsk Folkehjelp fikk avslag på sin søknad om støtte til en rapport som overvåker implementeringen av FNs atomvåpenforbud. UD begrunnet avslaget med at Norge ikke støtter atomvåpenforbudet, og at «prosjektet kan bidra til en ytterligere polarisering i nedrustningsdebatten».

Gleden var derfor stor da SV sikret øremerking til organisasjonene i revidert statsbudsjett.

– SVs innsats for å sikre penger til nedrustning og avskaffelse av atomvåpen er avgjørende for en åpen offentlig debatt om Norges rolle i internasjonalt nedrustningsarbeid, sier Tuva Widskjold, koordinator ICAN Norge.

– Skal vi lykkes med å redusere risikoen knyttet til atomvåpen, er det vesentlig at temaet er på agendaen og debatteres. Sivilsamfunnsorganisasjonene spiller en viktig rolle i å løfte disse problemstillingene i offentlighet, sier Anja Lillegraven, daglig leder i Norske leger mot atomvåpen.

I revidert nasjonalbudsjett øremerkes det støtte til organisasjonene Norske leger mot atomvåpen (inkludert ICAN i Norge), Nei til atomvåpen, Norsk Folkehjelp og Norges Fredsråd.

– Vi er svært glade for at SV fikk gjennomslag for sitt krav om å styrke arbeidet med nedrustning. SV viser at de tar atomtrusselen på alvor. Med denne støtten kan vi styrke innsatsen for nedrustning og avskaffelse av atomvåpen, sier Nina Pedersen, daglig leder i Nei til Atomvåpen.

Norske leger mot atomvåpen ser nå frem til å samarbeide med regjeringen for å sette fokus på de humanitære konsekvensene av atomvåpen og få fart på nedrustningsarbeidet.

DETTE STÅR I AVTALEN MELLOM SV OG REGJERINGSPARTIENE

Stortinget ber regjeringen sikre støtte til norske organisasjoner som arbeider med nedrustning og bidrar til offentlig debatt om atomvåpen i Norge ved å øremerke organisasjonsstøtte på 2,5 mill. kroner til Nei til atomvåpen, 3 mill. kroner til Norske leger mot atomvåpen (som også administrerer ICAN i Norge), 1,8 mill. kroner til Norges Fredsråd, og 1,6 mill. kroner i prosjektstøtte til Norsk Folkehjelp.

FINLAND SOM NATOMEDLEM

Hvorfor Finland vil bli Natomedlem, og hvorfor jeg fremdeles mener det er en dårlig ide.

Kati Juva

Styremedlem i Finske leger mot atomvåpen (PSR-Finland), og koordinator for ICAN i Finland.

Finland har i årtier sett på seg selv som en del av «Vesten», med felles verdier som menneskerettigheter og demokrati. Steg for steg har vi slitt oss løs fra interessesfæren til Russland og tidligere Sovjetunionen. Først avsluttet vi vår Avtale om vennskap, samarbeid og gjensidig assistanse i 1991, da Sovjetunionen ble oppløst. Deretter ble vi med i EU i 1995, og etter hvert i flere andre europeiske organisasjoner. Samtidig har vi alltid forsøkt å ha et godt forhold til Russland, vårt naboland som vi deler en 1300 kilometer lang grense med.

Å ivareta et godt naboskap med Russland er sentralt for vår sikkerhet, men er også en fordel for økonomien og en måte å redusere spenninger i Europa. Samtidig har det vært viktig for Finland å opprettholde et nasjonalt forsvar med moderne utstyr og obligatorisk siviltjeneste.

Inntil i år har et stort flertall av Finlands befolkning og finske politikere ikke følt behov for å være del av noen militær allianse. Vi har ikke opplevd Russland som en trussel, og tenkt at vår alliansefrie status gir oss

muligheter til å samhandle med ulike land og bidra til konfliktløsning. Likevel har vi lenge hatt et nært forhold til Nato og deltatt i alliansens felles militærøvelser. Våre våpentyper er Nato-kompatible.

Gjennom flere år har Finland hatt en «Nato-opsjon», en mulighet til å velge Natomedlemskap om vi skulle ønske det. Vi har motsagt Russlands påstand om at dette ville være en fiendtlig handling fra både Finland og Nato mot Russland. Verken Nato eller Russland skal bestemme hvilke allianser Finland eventuelt velger. Denne friheten har vært veldig viktig for vår sikkerhetspolitikk, men også for vårt demokrati og uavhengighet. Ingen skal diktere oss.

KRIGEN I UKRAINA ENDRET ALT

Alt endret seg over natten da Russland angrep Ukraina i februar, selv om vi var advart gjennom Russlands annektering av Krim i 2014 og den sterke motstanden

Søknader om Natomedlemskap ble 18. mai overlevert fra Finlands ambassadør Klaus Korhonen og Sveriges ambassadør Axel Wernhoff til Natos generalsekretær Jens Stoltenberg. Stoltenberg ønsket søknadene velkommen med kommentaren «dette er en god dag, på et kritisk tidspunkt for vår sikkerhet». Foto: Nato.

mot Natos mulige ekspansjon østover (inkludert Finland og Sverige). Russlands aggresjon mot sine naboer har vært økende over en lengre periode. I Ukraina så det finske folk hva som kunne skje med et land uten Natos sikkerhetsgarantier, og følte med ett et behov for å re-vurdere Nato-opsjonen. Hele nasjonen opplevde et déjà vu fra 1939, da Sovjetunionen under vinterkrigen angrep Finland og finnene måtte kjempe alene. Vi beholdt vår selvstendighet, men mistet deler av vårt territorium.

På svært kort tid har nå den offentlige opinionen endret syn på alliansetilhørighet, og gått fra å være ganske skeptisk til å ha et relativt positivt syn. I nylige spørreundersøkelser er 65 % av finnene for Natomedlemskap, mens 22 % er mot. Resten er ubestemte. De fleste politikere og politiske partier støtter tilslutning, bare noen få parlamentarikere fra Venstreforbundet uttrykker sin motstand offentlig. Vår utenriksminister fra partiet De grønne, Pekka Haavisto, har spurt «om ikke dette er tiden for å bruke vår Nato-opsjon, når da?». Bruker vi den ikke nå, har han lagt til, mister opsjonen sin kredibilitet. Nå er det avklart at Finland søker medlemskap, og det samme med Sverige. Vi ønsker oss militær sikkerhet. Det er årtier siden vi mistet tilliten til Russland.

Selv sagt vet vi at Finlands situasjon er annerledes en Ukrainas. Vi har et mye sterkere nasjonalt forsvar, og det vet Russland. Videre vil ikke Russland kunne drive med feilinformasjon om at det finske folk vil se dem som «frigjørere», ikke en gang de russisktalende finnene. Vi

er ikke en del av «Russkij Mir», den russiske verdenen. Og sist, men ikke minst, den russiske hæren har vist seg å være i en mye dårligere forfatning enn noen hadde trodd.

Det Russland kan, og antakelig vil, gjøre mot Finland når vi nå søker Natomedlemskap, er å drive en hybrid påvirkningskampanje. De kan organisere cyberangrep (som vi har opplevd allerede), og sende tusener av asylsøkere til våre grenser (slik Belarus har gjort, og som Russland i 2015 gjorde i liten skala i Lappland). På dette tidspunkt er ikke Finland avhengig av Natos sikkerhetsgarantier, og Nato vil uansett ikke kunne hjelpe oss mot slike cyperangrep. Men en beslutning om å inngå i en militær allianse har et langsiktig perspektiv, og vi må være forberedt på mulig russisk aggresjon i framtida.

Alt dette forstår jeg. Vi lever i en tid, i Europa som andre steder i verden, der militære sikkerhetsgarantier blir ansett som nyttige for små land med store, mektige og uforutsigbare naboer.

NATO OG AVSKREKKING

Dessverre er Nato en atomvåpen-allianse, med en militærdoktrine som baserer seg på atomvåpen og kjernefysisk avskrekking. Dette er også påpekt i den finske regjeringens rapport fra april 2022 om ulike sider ved et mulig Natomedlemskap. «Gjennom et felles forsvar ønsker Nato å gjøre terskelen for angrep så høy

Møtepunkt mellom Russland, Norge og Finland. Det er forbudt å gå rundt steinen. Å krysse grensa mellom Russland og Finland, og Russland og Norge er bare mulig gjennom offisielle grenseposter, og dette er ikke et slikt punkt. Foto: Julia Velkova, CC BY 2.0.

som mulig. Natos ultimate forebyggende effekt er basert på amerikanske militære kapabiliteter og kjernefysisk avskrekking».

Natos politikk (vedtatt i 1995) er at «nye medlemmer forventes å støtte avskrekkingkonseptet og den essensielle rollen atomvåpen spiller i alliansens avskrekkingstrategi slik denne er uttrykt i det strategiske konsept», og videre at «nye medlemmer skal kunne delta i Natos Nuclear Planning Group og dens under-grupper og delta i nukleære konsultasjoner ved øvelser og i kriser.»

Nato har beklageligvis uttrykt sterk motstand mot FN-traktaten som forbyr atomvåpen (TPNW). Nato påstår at alliansen har en lovlig rett til å ha atomvåpen. Så, dersom Finland blir medlem i Nato, blir vi en del av Natos atomvåpenparaply, en svært farlig og ustabil konstruksjon. Selv om antall kjernefysiske stridshoder er redusert til en fjerdedel av antallet under den kalde krigen, finnes det fremdeles nok atomvåpen til å ødelegge jorden mange ganger.

Det finnes fremdeles mer enn 13 000 atomvåpen i verden, de fleste er eid av Russland og USA. Nesten 2000 av disse står i høy beredskap, i siloer, på bombefly eller på ubåter, klare til utskytning på 15-20 minutter.

Avskrekking er basert på følgende ide: når begge sider har kapasitet til å ødelegge fienden totalt, er det ingen som vil tørre å bruke dem. Resultatet av bruk av atomvåpen vil bli Mutual Assured Destruction (MAD).

Problemet er at avskrekkingens suksess avhenger av at beslutningstakere alltid tenker rasjonelt, og at teknologien aldri svikter. Én feil, et eller annet sted i kjeden, kan bety slutten på vår sivilisasjon.

For noen få år siden, var vi bekymret for den amerikanske presidentens mentale stabilitet. Nå er det Russland som har en leder som virker klar til å bruke atomvåpen dersom Russlands eksistens skulle stå i fare. Vi vet ikke hva han legger i det. Betyr det russisk-talende menneskers vel og ve? Eller hans regime?

Også atomvåpenstatene India og Pakistan har de siste tiårene hatt flere sammenstøt og brukt krigshissende retorikk. Nord-Korea truer konstant sine naboer med atomvåpen. Vi kan ikke basere verdens eksistens på en tiltro til at ingen leder i en atomvåpenstat noensinne, ei heller i en desperat situasjon, kan komme til å bruke atomvåpen.

ATOMKRIG KAN STARTE VED ET UHELL

Et annet alvorlig problem med avskrekking er at atomkrig kan starte ved et uhell. Det har vært en rekke nestenulykker, der autoriserte personer har latt være å skyte tilbake til tross for advarsler om innkommende missiler.

Vi kan ikke basere verdens eksistens på en tiltro til at ingen leder i en atomvåpenstat noensinne, ei heller i en desperat situasjon, kan komme til å bruke atomvåpen.

I september 1983 gikk alarmen i Sovjetunionens overvåkingsbase; amerikanske missiler var på vei mot Moskva. Løytnant Stanislav Petrov besluttet (mot ordre) å vente på å få bekreftet det han så på radaren. Bekreftelsen kom aldri. Det automatiske overvåkings-systemet hadde feiltolket solrefleksjoner på skylaget som missiler. I 1979 annonserte North American Air Defense Command (NORAD) et innkommende atomvåpenangrep, fordi noen hadde plassert en simuleringsøvelse i datamaskinen. Atomvåpen har blitt sluppet ved uhell på en isbre ved Grønland, i sjøen nær Spania, og i Nord Carolina. Heldigvis har sikringssystemer på disse våpnene hindret dem fra å gå av.

Atomvåpen og avskrekking er en trussel, ikke en sikkerhetsgaranti. De destabiliserer, heller enn å bringe fred. Jeg ønsker ikke å være, og ønsker ikke at Finland skal være, under «atomparaplyen» og i dens avskrekkingsskygge.

FRAMTIDEN – FINLAND OG SVERIGE I NATO?

Nato ledes av USA, og to andre Natoland har egne atomvåpen. Amerikanske atomvåpen er utplassert i fem andre Natoland. Det fremstår som at små Nato-land uten atomvåpen har lite å si når det gjelder Natos atomvåpenpolitikk. Finland og Sverige har ikke signert FNs atomvåpenforbud. Grunnen til det har vært press fra USA og Nato. I det minste har Finlands departementsråd i Utenriksdepartementet uttalt at vi ikke kan signere forbudet fordi det vil utfordre vårt gode forhold til USA og sette vår Nato-opsjon i fare. Hele poenget med å søke Nato-medlemskap er å bli godkjent som medlem, og ved å signere atomvåpenforbudet, setter vi dette i fare, sier de.

Finland og Sverige skal til atomvåpenforbudets første statspartsmøte. Tre av fem partier i den finske regjeringen (De grønne, Sosialdemokratene, og Venstreforbundet) mener at Finland bør slutte seg til FNs atomvåpenforbud.

I mange Natoland er motstanden mot atomvåpenforbudet mindre enn det man kan få inntrykk av fra Natos offisielle uttalelser. Tyskland og Norge skal delta

som observatører på statspartsmøtet, og ifølge en norsk offentlig rapport, står ikke atomvåpenforbudet juridisk i motsetning til Natomedlemskap. I alle tilfeller fremstår det som tydelig at Finland ikke vil akseptere atomvåpen på vårt territorium selv om vi blir medlem av Nato. Vår lov om kjernefysisk sikkerhet forbyr kjernefysiske sprengladninger i Finland, og både politikere og befolkningen har i nylige spørreundersøkelser tydelig uttrykt et ønske om å forbli atomvåpenfrie. Jeg tviler på at Nato vil gi oss atomvåpen selv om vi skulle ønske oss dem. Det er debatt rundt Natos permanente militærbaser, men Finland vil antakelig være forsiktig med å akseptere disse også.

I framtida vil Nato med all sannsynlighet ha fem nordiske medlemsland uten atomvåpen. Flere av disse har en historie knyttet til nedrustningsarbeid. Vi kan prøve å fremme en nordisk atomvåpenfri sone innad i Nato, i det minste sammen med Norge og Sverige, og begynne å fremme atomvåpenforbudet og muligheten for tilslutning til tross for vårt Natomedlemskap.

Dersom den finske Nato-opsjonen har vært den viktigste grunnen til at Finland ikke kan signere atomvåpenforbudet, mister dette argumentet sin validitet dersom vi blir medlemmer. Jeg tviler på at Nato kaster oss ut dersom vi signerer. Selvsagt vil vi stå ovenfor et enormt press fra USA, men finner er kjent for å velge sin egen vei også i møte med en sterkere supermakt.

Så alt håp er ikke ute for kjernefysisk nedrustning og arbeid med å fremme atomvåpenforbudet, selv i disse mørke tider med krig og trusler om atomvåpenbruk. Samtidig har kunnskapen om de katastrofale konsekvensene av atomvåpen og kravet om umiddelbar nedrustning økt. Selv innad i Nato, kan vi i Finland fortsette å arbeide for dette.

Teksten er oversatt fra engelsk til norsk av Anja Lillegraven.

SVENSK NATOMEDLEMSKAP KREVER ØKT INNSATS FOR NEDRUSTNING

I forbindelse med Socialdemokraternas kunngjøring om at de har endret standpunkt i spørsmålet om svensk NATO-medlemskap, stiller Svenska Läkare mot Kärnvapen klare krav for å sikre at Sverige forblir atomvåpenfritt – både territorielt og politisk.

En svensk inntreden i NATO, som selv betegner seg som en atomvåpenallianse, krever at Sverige insisterer på noen forutsetninger for å kunne være et medlem av alliansen som tar avstand fra atomvåpen.

Først og fremst bør Sverige umiddelbart slutte seg til FN-traktaten som forbyr atomvåpen. Atomvåpenforbudet, som trådte i kraft i januar 2021, innebærer et omfattende forbud mot alle aktiviteter knyttet til atomvåpen; bruk, trusler om bruk, besittelse, produksjon, testing, stasjonering og hjelpe, oppmuntre eller overtale andre stater til forbudte aktiviteter. Ved å slutte seg til FNs atomvåpenforbud unngår man mange av bekymringene som sivilsamfunnet, opinionen, politikere og eksperter har påpekt i debatten i Sverige. Dette kan også være en måte å blidgjøre motstandere av NATO-medlemskap i Sverige og redusere følelsen av uro. Sverige må også forbeholde seg retten til ikke å delta i NATOs kritiske uttalelser om FNs atomvåpenforbud. I tillegg til tiltredelse til atomvåpenforbudet, bør følgende aspekter vurderes og implementeres, gjennom lovgivning, formell politikk osv.

I NATOs Nuclear Planning Group foregår omfattende og konfidensielle (referater deles ikke engang i NATOs parlamentariske forsamling), hovedsakelig operative, diskusjoner om atomvåpen. Gruppen diskuterer og fastsetter øvelser med atomvåpen, eventuell planlegging av bruk av atomvåpen og alliansens atomvåpenpolitikk. Det eneste NATO-landet som ikke er del av Nuclear Planning Group er Frankrike. Det viser at det er mulig å stå utenfor gruppen, ettersom det ikke står

noe om dette i den nordatlantiske juridiske traktaten som alliansen er basert på. Det er verdt å merke seg at Frankrike også har egne atomvåpen.

Det bør vurderes nøye om Sverige bør være en del av Nuclear Planning Group eller ikke. Dette har aldri vært prøvd før, men et viktig krav er at Sverige aldri skal være med på å planlegge, forberede eller øve på bruk av atomvåpen. Hvorvidt dette kan kombineres med medlemskap i Nuclear Planning Group må utredes før deltakelse i gruppen finner sted.

Et annet viktig aspekt som har vært mye diskutert er atomvåpen på svensk territorium. For at NATO eller USA (det er USA og ikke NATO som har atomvåpen utplassert i fem NATO-land) skal få utplassere atomvåpen i Sverige, kreves det at Sverige godkjenner dette. Vi mener imidlertid at for å sikre at dette ikke skal skje, også over tid, bør Sverige prioritere å få vedtatt en nasjonal lov som under alle omstendigheter forbyr atomvåpen på svensk territorium. Dette forslaget har vært drevet frem av sivilsamfunnet og foreslått i Riksdagen i flere år. Nå er det

blitt enda viktigere i forbindelse med den raske utviklingen i NATO-debatten. Finland har allerede en slik lov på plass, og det samme har Spania og Litauen.

Forslagene til lovverk som forbyr atomvåpen på svensk territorium har fått avslag og blitt forkastet. Se for eksempel lovforslaget om en avtale med NATO i 2015 «Atomvåpen skal ikke plasseres på svensk territorium. Sverige har i flere tiår tydelig markert dette overfor omverdenen. Den svenske posisjonen om ikke å anskaffe atomvåpen og å ikke tillate at slike våpen

plasseres på svensk territorium eller bæres av tilreisende fremmede styrker under besøk har vært entydig formidlet i ulike sammenhenger og fora, bl.a. gjennom taler i FNs generalforsamling. En tilreisende stat er folkerettslig forpliktet til å overholde de vilkår som Sverige setter for besøket. Dette følger bl.a. av prinsippet om suverenitet under folkeretten.» Dette har siden blitt gjentatt i alle forslag eller initiativ for å starte en lovgivningsprosess.

Vi har forsøkt å finne FN-talen det refereres til for å finne ut hva som ble sagt, når og av hvem. Den eneste referansen vi har fått fra Utenriksdepartementet er en stemmeforklaring for en resolusjon i førstekomiteen under FNs generalforsamling i 1981, like etter daværende Sovjetunionens brudd på Sveriges territorialgrense med grunnstøtingen av den sovjetiske ubåten U. 137 i Karlskrona skjærgård. Det trengs en mer moderne uttalelse enn den fra 1981, som også suppleres med lovverk.

Sist, men ikke minst, mener vi at Sverige må forbeholde seg retten til ikke å støtte NATOs uttalelser om at så lenge atomvåpen eksisterer, vil NATO være en atomallianse, slik det for eksempel kommer til uttrykk i NATOs strategiske konsept fra 2010. Dette strategiske konseptet er et politisk dokument og er ikke automatisk juridisk bindende for alle medlemsstater. En av Sveriges viktigste oppgaver som NATO-medlem må være å få alliansen til ikke å true med å bruke atomvåpen og å overtale alliansen til å avslutte sin avhengighet av atomvåpen og arbeide for nedrustning av alle atomvåpen.

Vi har en interessant tid foran oss, vi ser hvordan partier og debattanter allerede begynner å posisjonere seg med sine krav om medlemskap og nå er det av største betydning at vi som ønsker å jobbe for et atomvåpenfritt medlemskap tydeliggjør våre krav og forslag til hvordan dette skal gjøres. Vi ser at de kravene vi har stilt i debatten i Sverige har hatt innvirkning på flere politiske partier og sideforbund og vi håper at Riksdagen tar hensyn til mange av dem, og sørger for at Sverige fortsetter å være et atomvåpenfritt land, som statspart i FN-traktaten som forbyr atomvåpen.

Av Svenska Läkare mot Kärnvapen. Teksten ble skrevet 16. mai. To dager senere leverte Sverige sin Natosøknad.

ATOMLUNSJ PÅ BLINDERN

I mai inviterte vi til «atomlunsj» for studenter på Samfunnsvitenskapelig fakultet ved Universitetet i Oslo. Vi serverte pizza og informerte om atomvåpens humanitære konsekvenser, krigen i Ukraina, Putins atomvåpen-trusler og Norges posisjon på atomvåpen. Tuva Widskjold, koordinator i ICAN Norge, forklarte hvordan FNs atomvåpenforbud er et viktig redskap for å nå en verden uten atomvåpen.

Rundt 50 studenter møtte opp for å lære om atomvåpensaken (og kanskje noen av dem for å få gratis pizza).

Arrangementet var et samarbeid mellom Norske leger mot atomvåpen, ICAN Norge og SVFF (Samfunnsvitenskapelig Fakultetsforening).

MARKERING

Tirsdag 31. mai markerte Leger mot atomvåpen motstand mot atomvåpen og støtte til FNs atomvåpenforbud på Eidsvolls plass foran Stortinget, i samarbeid med ICAN Norge, Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom og Nei til atomvåpen.

Gjertrud Marie Eide Sæther fra AUF, Amanda Hylland Spjeldnæs fra Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, Nina Pedersen fra Nei til atomvåpen og Tuva Widskjold fra ICAN Norge holdt appeller. I tillegg kom Andreas Unneland fra Sosialistisk Venstreparti ut fra Stortinget for å si noen ord til støtte for atomvåpenforbudet.

Over 5000 nordmenn har signert Nei til atomvåpen og ICAN Norges opprop som krever at Norge slutter seg til FNs atomvåpenforbud. Signaturene ble overlevert til Åsmund Aukrust, som representerer Arbeiderpartiet i Utenrikskomiteen på Stortinget.

LEGER MOT ATOMVÅPEN I MEDIA

I forbindelse med krigen i Ukraina har Leger mot atomvåpen har vært aktive i media med informasjon om atomvåpens humanitære konsekvenser. Vi har oppfordret norske myndigheter til å styrke arbeidet med nedrustning og risikoreduksjon, og tydelig fordømme trusler om bruk av atomvåpen. Her er et utvalg av saker.

GÅR DET AN Å SI NEI TIL ATOMVÅPEN?

18.03.2022, intervju i Morgenbladet med styreleder Signe Flottorp og mangeårige medlem Kirsten Osen.

Med krigen i Ukraina og Putins vage trusler om atomvåpen-bruk er glemte redsler kommet til overflaten igjen. Nå kan frykten for atom-krig mobilisere til ny kamp for nedrustning.

ATOMVÅPENS HUMANITÆRE KONSEKVENSER

29.03.2022, daglig leder Anja Lillegraven intervjuet på NRK Nyheter.

Anja Lillegraven ble intervjuet på NRK Nyheter om de katastrofale konsekvensene av atomvåpen, og hva Norge kan gjøre for å ta steg mot total avskaffelse av atomvåpen.

FARE FOR ATOMKRIG

15.03.2022, leserinnlegg i Tidsskriftet. Skrevet av styreleder Signe Flottorp og mangeårige medlemmer Kirsten Osen og Jon B. Reitan.

Putins ordre om å øke beredskapen for russiske atomvåpen viser at atomvåpnene har fått dominere internasjonal sikkerhetspolitikk altfor lenge.

HVA KAN VI GJØRE FOR Å HINDRE BRUK AV ATOMVÅPEN?

03.05.2022, debattinnlegg i Adresseavisen. Skrevet av styremedlem Bjørn Hilt.

Trusselen om atomkrig har dessverre blitt mer aktuell enn noen gang. Hva kan Norge gjøre for å hindre bruk av atomvåpen?

KUTTER STØTTEN TIL ATOMVÅPEN-ORGANISASJONER

19.05.2022, intervju i NRK Nyheter av koordinator for ICAN Norge, Tuva Widskjold.

I en tid da faren for atomkrig er større enn på lenge, kutter regjeringen støtte til norske organisasjoner som jobber med nedrustning. (Like før dette bladet gikk i trykken ble det klart at SV sikret finansiering til organisasjonene. Se side 15)

HVA HAR SKJEDD, NORGE?

24.05.2022, debattinnlegg i Dagsavisen. Skrevet av daglig leder Anja Lillegraven og koordinator for ICAN Norge, Tuva Widskjold.

Under den forrige rødgrønne regjeringen var regjeringens innsats for kjernefysisk nedrustning høy. Hva har skjedd med Norges engasjement i kampen mot atomvåpen?

LO-JA TIL FORBUD MOT ATOMVÅPEN

03.06.2022, intervju i Dagsavisen av koordinator for ICAN Norge, Tuva Widskjold.

LO-kongressen har vedtatt at de vil arbeide for at Norge signerer og ratifiserer FNs atomvåpenforbud.

VI MÅ STÅ SAMMEN I EN HØYLYTT KAMP MOT ATOMVÅPEN

«Aldrig, aldrig, aldrig... Aldrig gjer vi upp... Vi blir ett träd med djupa, djupa rötter, aldrig gjer vi upp!» Jeg tror at jeg var 10 år og vi protesterte mot bryting av uran, en bergart som trengs for å lage atomvåpen.

Annica Øygard
Generalsekretær i
Folkehelseforeningen

Dette er gode minner, minner fra barndommen i Sverige. Vi var sinte, vi ville ikke tillate at svenske myndigheter skulle ødelegge vårt fine kulturlandskap for å lage atomkraft som i sin tur kunne bidra til produksjon av masseødeleggelsesvåpen. Vi sto sammen, side om side – barn og voksne. Disse minnene sitter dypt inne i meg. Det er gode minner som har preget hele livet mitt.

HVOR HAR KAMPVILJEN BLITT AV?

I 2022 utvikles det nye atomvåpen, det gjennomføres prøvesprengninger, det trues med bruk av atomvåpen, eller å sprengte atomkraftverk som en del av krigen i Ukraina. Dette er trusler mot menneskeheten – mot hele vår eksistens. Dette er store nyheter i avisene, på TV, i sosiale medier – og det møtes med voksnes stillhet. Få er ute og demonstrerer. Ingen synger om at vi aldri gir opp. Utenriksdepartementet foreslår til og med å kutte i støtten til de få organisasjonene som har kampen mot atomvåpen som sin hovedaktivitet, inkludert Leger mot atomvåpen. Har vi gitt opp? Hvor viser vi våre barn at vi kjemper mot krig og for retten til gode liv?

ATOMVÅPEN PÅVIRKER ALLEREDE FOLKEHELSEN – OGSÅ I NORGE

Trygghet: Da krigen startet i Ukraina, gjennomførte UNICEF en undersøkelse der 684 unge under 20 år

deltok. Undersøkelsen viser at 65 % av deltakerne er bekymret for at det skal bli krig i Norge. De unge ble ikke spurt om redsel for bruk av atomvåpen.

Selv uten å bli brukt utgjør atomvåpen en trussel mot folkehelsen. Bare trusselen om bruk minsker trygghetsfølelsen til både barn og voksne. Trygghet er en eksistensiell følelse som påvirker alt vi gjør. Alle skal ha rett til å føle seg trygg i hjemmet, skolen, på arbeid og i fritiden. Trusselen om krig, og spesielt atomkrig, kan rikke ved den eksistensielle tryggheten og bidra til at noen opplever mer angst eller andre psykiske lidelser.

Død og lidelse: Våpen generelt er en trussel for den globale og nasjonale folkehelsen. Atomvåpen og masseødeleggelsesvåpen er en trussel mot menneskeheten. I verste fall kan en atomkrig utsette hele sivilisasjonen. Ved bruk av atomvåpen i bebygde områder vil ingen kunne hjelpe. I Hiroshima ble over 90 prosent av legene og sykepleierne drept, eller så skadet at de ikke kunne bidra. Etter en atomkrig, vil det ikke være mulig å produsere trygg mat på store deler av jordkloden i løpet av mange år. Vi vet allerede nå hvordan krig, selv uten atomvåpen, påvirker den globale matproduksjonen.

Økonomi: Selv uten at våpnene blir brukt er oppbygging av forsvar den største folkehelseutfordringen. Enorme summer brukes hvert år til opprustning og modernisering av atomvåpenarsenalene. Disse midlene kunne vært brukt til globale tiltak for å fremme god folkehelse,

Annica Lindén Øygard har gode minner fra barndommen i Sverige. Her protesterte de mot uranutvinning.

også her i Norge. Hvor mange varme skolemåltid kan vi få for prisen av et stridshode?

HVA GJØR FOLKEHELSEFORENINGEN I KAMPEN MOT ATOMVÅPEN?

Folkehelseforeningen er en medlemsorganisasjon som arbeider for å fremme helse og trivsel for alle grupper i samfunnet, forebygge sykdom og skader og utjevne sosiale ulikheter. Vår signaturaktivitet er den årlige Folkehelsekonferansen som samler rundt 500 forskere, fagpersoner, politikere og frivillige til faglig utvikling og nettverksbygging. Vi har også etablert et Folkehelseforum som samler representanter for de samme miljøene til regelmessige møter. Folkehelseforum lager felles innspill til offentlige høringer og til de politiske partiene. I april møttes Folkehelseforum for å lage et innspill til den nye folkehelsemeldingen. «Nei til atomvåpen» var et av tiltakene som 51 representanter spilte inn til den nye stortingsmeldingen.

Folkehelseforeningen støtter aktiviteten til Leger mot atomvåpen. Vår styreleder, Jorid Grimeland, har undertegnet oppropet mot atomvåpen som ble lagd tidligere i år og bidrar i en video hvor helsepersonell oppfordrer Norge til å slutte seg til FNs atomvåpenforbud. Videoen er spredd rundt om i landet gjennom sosiale medier. I tillegg tar vi opp atomvåpensaken i regelmessige møter med European Public Health

Association, WHO og andre organer der vi kan påvirke utviklingen av folkehelsen.

KAN EN HØYLYTT KAMP MOT ATOMVÅPEN STYRKE MENNESKERS PSYKISKE HELSE?

Så tilbake til der jeg begynte. Aldrig gjer vi upp! Mine personlige minner om å stå sammen med voksne og kjempe saken mot våpen og for barns rettigheter har som sagt preget hele min oppvekst og mitt voksne liv. «Barna behøver generalenes kløver» (barna trenger generalenes penger) er krav som ikke kan glemmes.

Hvor er den norske debatten? Hvor viser vi våre barn at vi har meninger og står for noe? Hvis vi ikke roper høyt, så kan vi jo i hvert fall snakke om det. Hvis vi tar grep, kan kanskje kampen mot atomvåpen til og med styrke den psykiske helsen.

Et styremedlem i Folkehelseforeningen, Steinar Krokstad, har sammen med Folkehelsealliansen i Trøndelag utviklet «A, B, C - Hodebra». Ved å gjøre noe a) aktivt, b) sammen med noen, c) meningsfylt – styrker du den psykiske helsen. Jeg vil mene at det å stå sammen mot atomvåpen oppfyller A, B og C.

La oss stå sammen mot atomvåpen. Skriv et innlegg, lag et opprop, sammen med en skoleklasse eller en organisasjon, og kjenn på følelsen av å gjøre noe meningsfylt. Gjør det for barna, for Norge, for Europa, for hele jorden. Aldri gir vi opp!

NY DAGLIG LEDER I NEI TIL ATOMVÅPEN

Foto: Thomas Kjøndal

Nina Pedersen ble i mars ny daglig leder i Nei til atomvåpen. Vi tok en prat med Nina om hennes vei inn i nedrustningsbevegelsen og hva hun tenker om framtida for nei til atomvåpen-bevegelsen.

Hvordan ble du med i kampen mot atomvåpen?

– Jeg har lenge vært interessert i nedrustning og avskaffelse av atomvåpen og har studert disse spørsmålene i flere år. Jeg har bakgrunn i sikkerhetsstudier og har vært særlig opptatt av tilnærminger som forsøker å tenke nytt om sikkerhet og risiko, for å utfordre tradisjonelle tenkemåter som så langt ikke har lyktes med å «løse» atomvåpenproblemet.

– Det humanitære fokuset på atomvåpenets konsekvenser og risiko var nettopp en slik ny måte å snakke om, og tilnærme seg, atomvåpen på, som tok det ned fra det abstrakte og teoretiske til de faktiske konsekvensene av bruk av atomvåpen.

Maja Fjellvær Thompson
Rådgiver, Norske leger mot atomvåpen

Vi kan ikke få til nedrustning og avskaffelse av atomvåpen uten et oppgjør med ideen om at avskrekking med atomvåpen gjør oss trygge.

Hvordan er det å være leder for en atomvåpen-organisasjon i denne tiden?

– Som de fleste andre, syns jeg det er veldig skremmende å høre de gjentatte truslene fra Putin om bruk av atomvåpen i forbindelse med i krigen i Ukraina. Det viser hvor viktig kampen mot atomvåpen fortsatt er og det tror jeg flere har innsett nå. Den økte bevisstheten om atomvåpentrusselen har vekket interessen for og støtten til arbeidet vi gjør. Det er veldig motiverende og gir en følelse av at jobben vi gjør er viktig. Vi har jo vært opptatt av nedrustning lenge og det er bra å se at flere nå forstår den enorme risikoen vi mennesker lever med, hver dag, i en verden med atomvåpen.

Betyr det at fredsbevegelsen har fått mer oppslutning og støtte i det siste?

– I situasjonen vi står i nå, der faren for bruk av atomvåpen øker, skulle man tro at regjeringen var klar for å øke innsatsen for nedrustning skikkelig. Men slik virker det ikke. Utenriksdepartementet har nå kuttet i støtten til organisasjoner som jobber med nedrustning og svekker et allerede tynt finansiert felt i sivilsamfunnet.

– Det er utrolig skuffende, spesielt med tanke på at regjeringen i Hurdalsplattformen lovet fornyet innsats på nedrustning. Slike dramatiske kutt i støtten til

sivilsamfunnet vil føre til en svekket debatt om muligheter for nedrustning og hvordan vi kan redusere faren for bruk av atomvåpen.

Hva er dine mål med arbeidet i organisasjonen de neste årene?

– Mitt fremste mål for Nei til Atomvåpen er å få Norge til å ta avstand fra atomvåpen og kjernefysisk avskrekking. Vi kan ikke få til nedrustning og avskaffelse av atomvåpen uten et oppgjør med ideen om at avskrekking med atomvåpen gjør oss trygge. Det stemmer ikke. Det er derfor Nei til Atomvåpen jobber sammen med Leger mot atomvåpen og andre organisasjoner i ICAN Norge for å få Norge til å slutte seg til FNs atomvåpenforbud - det viktigste verktøyet vi har for å stigmatisere atomvåpen.

– Jeg har også et mål om at Nei til Atomvåpen igjen skal kunne samle et stort folkelig engasjement mot atomvåpen, som kan kreve at Norge tar avstand fra atomvåpen og bli en tydelig og troverdig aktør for nedrustning og avskaffelse av atomvåpen internasjonalt.

Vi i Norske leger mot atomvåpen gratulerer Nina med den nye stillingen, og ser fram til et fortsatt godt og tett samarbeid med Nei til Atomvåpen.

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN 40 ÅR!

Høsten 2022 er det 40 år siden Norske leger mot atomvåpen ble stiftet. I denne forbindelse har en gruppe av organisasjonens medlemmer, med tidligere styreleder John Gunnar Mæland i spissen, skrevet organisasjonens historie i bokform. Lørdag 24. september markerer vi 40-årsjubileet med årsmøte, faglig seminar og fest.

HISTORIEBOK

Boken tar for seg etableringen og utviklingen av organisasjonen fram til i dag. Aktiviteter og resultater dokumenteres grundig, og boken gir en oversikt over alle som har hatt styreverv gjennom organisasjonens 40 år.

Det vil bli mulig å bestille boken for alle medlemmene. Ønsker du et eksemplar, send en epost til anja@legermotatomvapen.no

MARKERING 24. SEPTEMBER

Vi markerer 40-årsjubileet 24. september med årsmøte, faglig seminar og fest. Tradisjonen tro vil seminaret foregå på Det Norske Videnskaps-Akademi, hvor vi også markerte 20- og 30-årsjubileum. Festen arrangeres på Sentralen i Oslo sentrum.

På det faglige seminaret vil vi lansere historieboken. John Gunnar Mæland vil holde en innledning om arbeidet med å dokumentere organisasjonens utvikling.

Hovedforedraget vil holdes av Kjølve Egeland. Egeland er en av Norges fremste eksperter på atomvåpenpolitikk og nedrustningsavtaler. Han er for tiden forsker ved Science-Po i Paris, og tilknyttet Folkerettsinstituttet i Oslo.

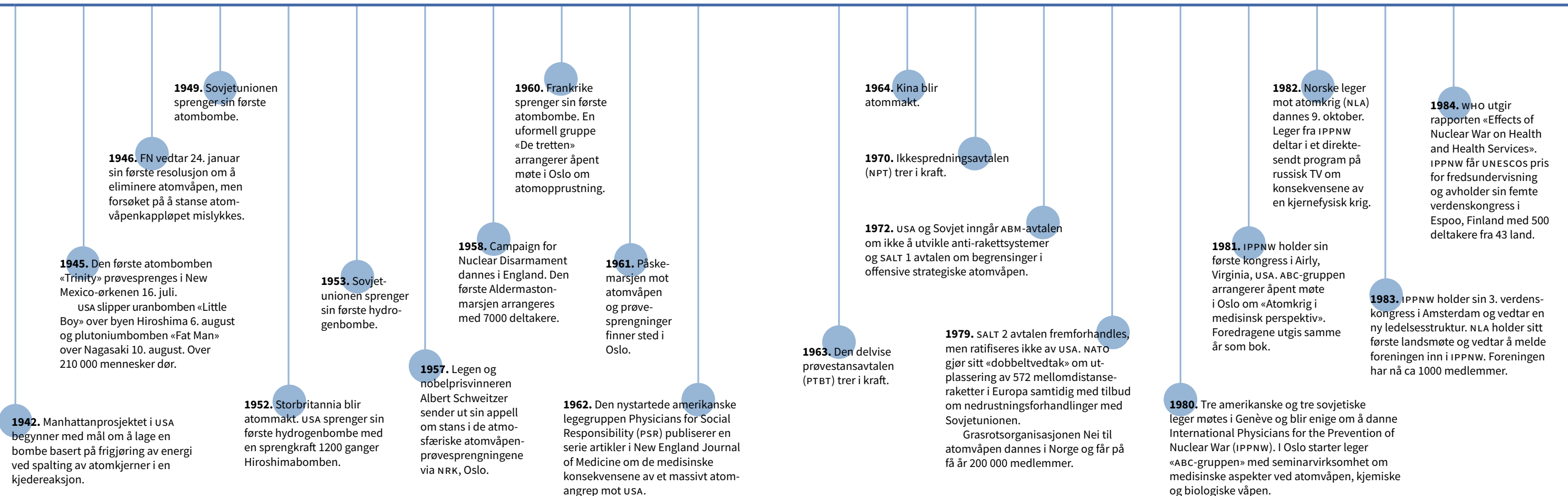
Ønsker du å melde deg på noen av aktivitetene 24. september 2022, eller bestille NLAs historiebok? Send en epost til anja@legermotatomvapen.no

OBS: Det er begrensede plasser, så meld deg på i dag. Det er førstemann til mølla.

Program for dagen:

Årsmøte	kl 10:30 - 12:30
Lunsj	kl 13:00 - 14:15
Faglig seminar	kl 14:30 - 16:30
Middag og fest	kl 19:00 - 24:00

TIDSLINJE

1985. NLA utarbeider rapporten «Medisinske og biologiske virkninger av atomkrig» som trykkes i Legeforeningens tidsskrift. IPPNW lanserer en resept for atomsikkerhet hvor stans i prøvesprengninger er et første behandlingstiltak, noe Sovjet iverksetter kort tid senere. Nobelkomiteen i Norge kunngjør at årets fredspris tildeles IPPNW for sitt informasjonsarbeid og samarbeid på tvers av blokkene. Etter mottakelse av prisen har de to co-presidentene et lengre møte med generalsekretær Mikhail Gorbatsjov i Moskva.

1987. USA og Sovjetunionen blir enige om Intermediate-Range Nuclear Forces (INF)-avtalen om fjerning av alle land-baserte mellomdistansemisiler. IPPNWS 7. verdenskongress i Moskva samler 2 500 leger og studenter fra nær 80 land.

1991. USA og Sovjetunionen signerer START 1-avtalen om halvering av utplasserte strategiske atomvåpen. NLA's sekretariat flyttes til Tromsø. NLA har nå 1400 medlemmer.

1990. Baltic Bicycle Tour arrangeres og blir modell for fremtidige sykkelturner i forbindelse med IPPNWS verdenskongresser.

1992. IPPNW og andre tar initiativ til The World Court Project for å få en rådgivende uttalelse fra den internasjonale domstolen i Haag om lovligheten av atomvåpen.

1986. Israels atomvåpenprogram avsløres av Mordechai Vanunu, som senere fengsles. En av atomreaktorene i kjernekraftverket i Tsjernobyl, Ukraina eksploderer med betydelig radioaktiv forurensning i nærområder, men også så langt nord som Skandinavia. NLA har nå omkring 2000 medlemmer, mens IPPNW har nasjonale medlemsforeninger i over 60 land med samlet nær 200 000 medlemmer.

1993. IPPNW vedtar en ny og utvidet formålsparagraf om å arbeide for å forebygge all krig, fremme ikke-voldelig konfliktløsning og minske effektene av krig på helse, utvikling og miljø.

1997. IPPNW og andre utarbeider den såkalte Modell-konvensjonen for atomvåpen-nedrustning basert på forbudstraktaten mot kjemiske våpen. Landmine-konvensjonen blir ferdig fremforhandlet med stor internasjonal tilslutning. Den internasjonale kampanjen for et forbud mot landminer (der IPPNW og NLA er partnere) tildeles årets nobelfredspris.

1999. NLA-ledelsen flytter til Trondheim og foreningen har nå omkring 950 medlemmer.

1998. Både India og Pakistan trer fram som atommakter. IPPNW bidrar til å etablere Middle Powers Initiative (MPI) for å styrke mellomstore staters rolle i atomvåpenrustning. World Medical Association (WMA) vedtar en deklarasjon som fordømmer atomvåpen og oppfordrer alle sine medlemmer om å arbeide for avskaffelse av atomvåpen. I Norge etableres MPI-gruppa som et samarbeid mellom Nei til atomvåpen, Pugwash Norge og NLA.

1996. Den fullstendige prøvestansavtalen (CTBT) forhandles fram. Selv om den ennå ikke er formelt trådt i kraft, overholdes den av alle atommakter bortsett fra Nord-Korea. Den internasjonale domstolen i Haag avgir en rådgivende uttalelse på oppfordring fra FN, hvor bruk og trussel om bruk av atomvåpen ansees å være i strid med folkeretten. Domstolen finner imidlertid at folkeretten er uklar når det gjelder ekstreme situasjoner av selvforsvar der et lands eksistens står på spill.

2006. Nord-Korea sprenger sin første atombombe. International Campaign to Abolish Nuclear Weapons (ICAN) etableres av den australske IPPNW-foreningen og blir gjort til en hovedaktivitet for IPPNW. I Norge tar MPI-gruppa samtidig initiativ til en underskriftskampanje for et forbud mot atomvåpen.

2001. USA trekker seg fra ABM-avtalen. IPPNW starter programmet Nuclear Weapons Inheritance Project med dialogmøter med studenter fra atommakter, og programmet Aiming for Prevention for forebygging av skader av håndvåpen.

2000. NLA endrer navn til Norske leger mot atomvåpen. IPPNW protesterer mot USAs planer om et rakettforsvar og lanserer «Stop Star Wars» kampanjen.

2007. ICAN lanseres som en internasjonal kampanje åpen for alle. I Norge lanseres ICAN i forbindelse med at NLA markerer 50-års jubileet for Albert Schweitzers Oslo-appeller om stans i prøvesprengningene. Utenriksminister Støre overrekkes 20 000 underskrifter på den norske appellen om forbud mot atomvåpen.

2011. ICAN oppretter et sentralt kontor i Genève med støtte fra Norge. ICAN Norge rekrutterer 25 partnerorganisasjoner og setter i gang flere aktiviteter, med ungdom som særlig målgruppe.

2009. NLA oversetter og bearbeider det nettbaserte svenske læreprogrammet «Lær om atomvåpen.»

2008. NLA, NTA og Pugwash Norge demonstrerer utenfor Stortinget 1. april med slagordet: «Rakettskjold er ingen aprilspøk».

2010. Den internasjonale Røde Kors Komiteen går inn for å forby atomvåpen ut fra deres uakseptable humanitære konsekvenser. NLA, NTA og Pugwash får over 40 andre norske sivilsamfunnsorganisasjoner med seg på et brev til regjeringen, med krav til en vellykket tilsynskonferanse for ikke-spredningsavtalen. Sluttdokumentet fra konferansen inneholder for første gang en referanse til atomvåpens katastrofale humanitære konsekvenser. De tre organisasjonene samarbeider om en søknad til utenriksdepartementet om tilskudd til å opprette et sekretariat for en norsk kampanje for et forbud mot atomvåpen. Søknaden, som utgår fra NLA, innvilges og ICAN Norge lanseres i oktober 2010 med flere ansatte medarbeidere. NLA's studentgrupper (MedFred) arrangerer europeisk IPPNW studentkonferanse i Oslo.

2012. NLA markerer sitt 30-års jubileum med et seminar med blant annet utenriksminister Jonas Gahr Støre. Like etter annonserer utenriksdepartementet at de vil arrangere en internasjonal konferanse om de humanitære konsekvensene av atomvåpen. ICAN blir valgt som samarbeidspartner fra sivilsamfunnet, og ICAN Norge får tilskudd til å forberede en egen samling i forbindelse med statskonferansen. ICAN lanserer den første Don't Bank on the Bomb-rapporten, som dokumenterer hvem som investerer i atomvåpenproduksjon. IPPNW lanserer rapporten «A billion people at risk», hvor det dokumenteres at klimakonsekvensene av selv en begrenset atomkrig vil kunne føre til langvarig hungersnød i stor del av verden.

2014. Den andre HINW-konferansen holdes i Nayarit, Mexico og den tredje i Wien. Vertslandet Østerrike lanserer her et løfte om å samarbeide med andre for å stigmatisere, forby og avskaffe atomvåpen, og inviterer andre land til å slutte seg til løftet, noe etter hvert 127 land gjør.

2013. Den første konferansen om Humanitarian Impact of Nuclear Weapons (HINW) avholdes i Oslo med deltakelse fra 127 land, internasjonale humanitære organisasjoner og andre sivilsamfunnsaktører. Umiddelbart før arrangeres ICAN Civil Society Forum i Oslo med over 500 deltakere fra 200 organisasjoner. FN gjennomfører den første Open-Ended Working Group (OEWG) i Genève for å diskutere alternativer for kjernefysisk nedrustning.

2015. FNs hovedforsamling vedtar å etablere en ny OEWG for å diskutere nye veier for multilateral nedrustning.

2017. Forbudsforhandlingene finner sted i New York våren og sommeren med deltakelse fra over 130 land. Traktaten som forbyr atomvåpen (TPNW) vedtas med overveldende flertall 7. juli 2017. NLA driver ICAN Norge-sekretariatet videre i 10 måneder for egne midler etter stans i støtten fra utenriksdepartementet. Nobelkomiteen i Oslo tildeler årets fredspris til ICAN for å ha påpekt de katastrofale konsekvensene av enhver bruk av atomvåpen og for å ha gjort en banebrytende innsats for å traktatfeste et forbud mot slike våpen.

2021. TPNW trer formelt i kraft 22. januar, etter at 50 land har ratifisert avtalen.

2018. Både NLA og ICAN sikres økonomisk støtte på statsbudsjettet for 2018. NLA ansetter to medarbeidere for drift av foreningen og ICAN Norge.

2016. Stortinget enes om å be regjeringen arbeide for en verden fri for atomvåpen, men regjeringen Solberg fastholder at den ikke ønsket en forbudsavtale nå. NLA samler underskrifter fra 1100 norske leger og legestudenter for et forbud mot atomvåpen som basis for full atomnedrustning. NLA utarbeider et faktahefte «Ufattelige lidelser» med argumenter for å forby atomvåpen, som blant annet sendes alle stortingsrepresentantene. Etter anbefaling fra den andre OEWG vedtar FNs hovedforsamling å starte opp forhandlinger om et forbud mot atomvåpen i 2017.

2022. Per mai har 61 land ratifisert forbudsavtalen mens ytterligere 30 land har signert den.

**NORSKE LEGER
MOT ATOMVÅPEN**

VELKOMMEN TIL ÅRSMØTE OG JUBILEUM

LØRDAG 24. SEPTEMBER

SENTRALEN, OSLO

I år vil vi arrangere årsmøte i sammenheng med en markering av at Norske leger mot atomvåpen fyller 40 år. Vi markerer dagen med et faglig seminar og felles middag og fest. Les mer om jubileumsmarkeringen på side 29 i dette bladet.

Årsmøtet er Norske leger mot atomvåpens høyeste organ. Alle ordinære medlemmer har stemmerett. Støttemedlemmer har forslagsrett.

Forslag til saker sendes til **anja@legermotatomvapen.no** innen 27. august 2022. Sakspapirer publiseres på **www.legermotatomvapen.no** senest to uker før møtet, og sendes elektronisk til påmeldte.

Det er begrenset med plasser på jubileumsseminar, middag og fest. Vi opererer med førstemann til mølla, så meld deg på i dag ved å sende epost til **anja@legermotatomvapen.no**.

Påmeldingsfrist for årsmøtet er 5. september.

Vi kommer tilbake med flere detaljer på e-post og på hjemmesiden.